

Lausunto 1 (2)
21.10.2025
Dnro 276/08.00.00/2023

Paltamon kunta
paltamon.kunta@paltamo.fi
Salmelankuja 1
88300 Paltamo

Viite: Lausuntopyyntö 24.9.2025

LAUSUNTO PALTAMON KUNNAN VALKEISVAARAN TUULIVOIMA- OSAYLEISKAAVAN KAAVAEHDOTUKSESTA

Paltamon kunta pyytää Kainuun liiton lausuntoa Valkeisvaaran tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksesta. Eurowind Energy Oy ja Solarwind Finland Oy kehittävät yhteistyössä Valkeisvaaran tuulivoimahanketta. Pinta-alaltaan 879 hehtaarin suunnittelualue on kokonaisuudessaan Paltamon kunnan alueella, 2 km:n päässä Ristijärven kunnan rajalta.

Tuulivoima-alue muodostuisi enintään kuudesta tuulivoimalaitoksesta, joiden yksikköteho olisi enimmillään 6 MW ja kokonaiskorkeus 250 metriä. Sähkönsiirto on alustavasti suunniteltu järjestettäväksi liittymällä 110 kV kantaverkkoon Uura - Oikarila - alueelle rakennettavan sähköaseman kautta. Tuulivoimapuiston alueella sähkönsiirto toteutettaisiin maakaapeilla huoltoteiden yhteydessä.

Kainuun ELY-keskus on päättänyt, että Valkeisvaaran tuulipuistohankkeeseen ei ole tarpeen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista harkinnanvaraista arviointimenettelyä (KAIELY/156/2021). Osayleiskaavaluonnos liiteaineistoinen oli nähtävillä 14.1.-14.2.2025. Kainuun liitto on antanut lausunnon osayleiskaavaluonnoksesta 11.2.2025.

Lausunto tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksesta

Valkeisvaaran tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksessa on huomioitu pääosin Kainuun liiton sen kaavaluonnoksesta antama lausunto kaavaselostuksessa käsiteltyjen maakuntakaavan ja sen merkintöjen osalta. Täsmennyksenä Kainuun liitto pyytää päivittämään ja huomioimaan kaava-aineistossa Kainuun voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 (ei lainvoimainen) annetut tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset.

Kainuun liitto pyytää edelleen huomioimaan kaava-aineistossa (osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa), että Kainuun maakuntahallitus on 18.03.2024 päättänyt käynnistää Kainuun maakuntasuunnitelman 2045 ja Kainuun maakuntaohjelman 2026–2029 laatimisen. Maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma hyväksytään maakuntavaltuustossa vuoden 2026 alkuun mennessä.

Kainuun liitto toistaa aiemman lausunnon mukaisesti, että Valkeisvaaran tuulivoima-alue ei sijoitu voimassa olevassa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 ja Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetuille tuulivoimaloiden alueille (tv). Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Kainuun liitto tarkentaa lisäksi, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on voimassa, mutta ei vielä lainvoimainen.

Osayleiskaavan jatkovalmistelussa on tarpeen huomioida muut suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja mahdolliset yhteisvaikutukset.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa osayleiskaavaehdotuksesta.

Anna-Riikka Karhunen

Sanna Nikola-Määttä

vs. aluekehitysjohtaja

ympäristöasiatuntija

Jakelu Paltamon kunta kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Kirjallinen asiantuntijalausunto valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2026

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta jättää pyynnöstä asiantuntijalausunto valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2026. Lausuntopyynnössä pyydettiin keskittymään kahteen teemaan: EU:n alue- ja rakennepoliitikan toteuttamisen painotuksiin ja kipupisteisiin sekä ELY-keskusten muutokseen alueelliseksi elinvoimakseksi ja muutoksen vaikutuksiin maakuntien liittojen näkökulmasta. Kainuun liiton puolesta lausun seuraavasti.

EU:n alue- ja rakennepoliitikan toteuttaminen - Painotukset ja kipupisteet

EU:n alue- ja rakennepoliitikka kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Hallinnonalan toimenpiteillä tuetaan yleisesti talouskasvua. Talousarviokirjassa todetaan myös, että taloudellisesti vahvan Suomen keskeisin haaste on muun muassa nostaa t&k-menojen osuus 4 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Kainuun näkökulmasta merkittävin väline talouskasvun tuottamiseen sekä TKI-panostuksiin on EU:n alue- ja rakennepoliitikka. Se on käytännössä ainoa rahoitusväline aluekehittämiseen tällä hetkellä.

Työllisyys ja yrittäjyys -teemassa talousarvioesityksen mukaan tavoitellaan esimerkiksi työvoiman osaamisen kehittämistä, yritysten kansainvälistymistä ja kasvua, alkavaa yritystoimintaa sekä torjuttua työttömyyttä ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikassa painotuksena on myös kasvun vauhdittaminen vastaamalla yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin sekä luomalla edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle. Tätä kaikkea Kainuussa rahoitetaan käytännössä EU:n aluekehitysvaroilla.

Aluekehittämisestä todetaan erityisesti, että se on valtion, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa laajaalaista ja monitasoista toimintaa, joka perustuu alueiden erilaisiin vahvuuksiin ja tarpeisiin. Käytännössä aluekehitys on siis talouskasvun edistämistä paikallisella ja

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto
to.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-

tunnus:
2496992-
4

maakunnallisella tasolla. Talouskasvun rahallisia panostuksia saadaan Kainuussa muiden erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien tilanteen mukaisesti ennen muuta EU:n aluekehitysvaroista ja ne kohdennetaan voimassa olevan maakuntaohjelman ja valtakunnallisten alueiden kehittämisen painopisteiden mukaisesti. Aluekehittämisen pitäisi aina perustua kunkin alueen omiin vahvuuksiin. Tätä on tukenut myös EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpano läheisyysperiaatteen mukaisesti paikallisella tasolla.

Vuoden 2026 osalta merkittävin muutos liittyy valtioneuvoston 9.10.2025 tekemään päätökseen Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman 300 miljoonan euron arvosta tehdyistä uudelleen kohdennuksista. Päätös on tehty sen jälkeen, kun valtion talousarvioesitys on annettu eduskunnalle eikä muutokset sinänsä vaikuta talousarviokirjan lukuihin, mutta se muuttaa perustavalla tavalla maakuntien mahdollisuuksia täyttää yhdessä sovitut ja talousarviokirjaan aluekehittämislle, talouskasvulle ja TKI-panostuksille kirjatut tavoitteet.

Uudelleen kohdennukset tehdään perustamalla kaksi uutta toimintalinjaa, joista päätetään valtakunnallisesti. Tämä muuttaa merkittäväällä tavalla valtakunnallisten teemojen ja aluerahoituksen välistä suhdetta ja läheisyysperiaatteen toteutumista Suomessa. Maakuntien liitoilla ei ainakaan tämän lausunnon kirjoittamisvaiheessa ole tiedossa, millä tavalla alueellinen harkinta otetaan mukaan teemojen päätöksentekoprosessiin.

EU-ohjelmien välitarkastelu tarjoaa perinteisesti mahdollisuuden päivittää aluekehitysrahoituksen kohdentamista toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten mukaisesti. Uusista toimintalinjoista puolustusteollisuutta ja kaksikäyttöisyyttä tukevan teollisuuskapasiteetin vahvistamista voidaan pitää maailman turvallisuustilanteen rajun muutoksen myötä perusteltuna kohdennuksena, mikäli sillä aidosti pyritään globaalisti vahvistuvan toimialan kasvuun kaikissa maakunnissa. Valtioneuvoston päätöksessä tosin viitataan 700 yritykseen, mikä voi viitata olemassa olevien toimialan yritysten tukemiseen. Puolustusteollisuuden yritykset eivät jakaudu maantieteellisesti tasaisesti, erityisesti itärajan maakunnissa puuttuu puolustusteollisuuden yritykset laajassa mittakaavassa, minkä vuoksi uudelleen kohdennuksen yhteydessä päätetty rajausta uhkaa keskittää toimintalinjan rahoituksen muualle kuin itärajan maakuntiin.

Toinen uusista toimintalinjoista on sotilaallista liikkuvuutta edistävän kaksikäyttöisen liikenneinfrastruktuurin kehittäminen, johon kohdennetaan n. 210 milj. euroa. Tämä on periaatteellisesti täysin uusi aluekehitysvarojen käyttökohde, koska tähän asti aluekehitysvaroista rahoituskelpoiset saavutettavuushankkeet ovat olleet hyvin paikallisia, alueen kärkitoimialojen toimintaympäristön kehittämistä tukevia hankkeita. On merkittävä periaatteellinen muutos, että aluekehitysvaroja ryhdytään käyttämään merkitykseltään selvästi valtakunnallisten ja sitä laajempien infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen. Tässä yhteydessä on todettava, että sotilaallisen liikkuvuuden hankkeet ovat Suomen turvallisuuden näkökulmasta täysin perusteltuja ja tukevat myös elinkeinoelämän tarpeita, mutta niitä ei pitäisi rahoittaa aluekehitysvaroilla.

300 miljoonan euron uudelleenkohdennukset EU-ohjelmakauden loppuvuosina vähentää merkittäväällä tavalla Kainuun mahdollisuuksia rakentaa maakunnan omiin vahvuuksiin perustuen talouskasvua, osaamisen kehittämistä sekä yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. On myös olennaista huomata, että päätös tulee heikentämään Suomen TKI-panostusten polkua kohti 4 %:n osuutta bruttokansantuotteesta, koska esimerkiksi Kainuussa aluekehitysvarat ovat olleet ainoa julkinen TKI-rahoitus. Tilanne on sama pääasiallisesti koko Itä- ja Pohjois-Suomessa, koska esimerkiksi Business Finlandin rahoitus painottuu voimakkaasti Uudellemaalle sekä Länsi- ja Etelä-Suomeen.

Valtioneuvoston päätös EU:n alue- ja rakennepoliitiikan rahoitusvälineiden uudelleenkohdennuksista vähentää Kainuuseen allokoitavaa rahoitusta n. 6,7 miljoonaa euroa verrattuna kuluvaan vuoteen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että rahoitushakuja voidaan avata normaalia selvästi vähemmän. Tämä näkyy väistämättä heikentyvänä aluekehittämisenä ja aiempaa huonompina mahdollisuuksina toimeenpanna maakuntaohjelmaa. Rahoituksen kohdentumista maakunnittain ei valtioneuvoston päätöksessä turvattu, vaan hankkeiden alueellinen kohdentaminen tehdään suuraluetasolla.

Erityisesti itärajan maakunnan näkökulmasta on harmillista, että EU:n komission pohjaesitys tarjosi mahdollisuuden kohdentaa välitarkastelussa tukea erityisesti itäisten raja-alueiden haasteisiin. Valtioneuvoston päätös aiheuttaa voimaan astuessaan tilanteen, jossa väistämättä rahoitus ohjautuu Kainuun tyyppisistä itärajan maakunnista pois. Näin ollen haasteet eivät rajoitu vain talousarviovuoteen 2026 vaan ne ulottuvat myös seuraavaan EU:n monivuotiseen rahoituskehukseen liittyvään vaikuttamistyöhön ja Suomen perusteluihin itärajan erityisestä tuesta, kun nyt tehdyllä päätöksellä Suomi jätti hyödyntämättä mahdollisuuden itse kohdentaa tukea itärajalla kohdattuihin haasteisiin.

ELY-keskusten muutos alueellisiksi elinvoimakeskuksiksi - Muutoksen vaikutukset maakuntien liittojen näkökulmasta

Valtion aluehallintouudistus on merkitykseltään suuri suomalaiselle aluekehitykselle ja maakuntien liitoille. Nykyisessä valtion aluehallinnon rakenteessa ELY-keskukset ovat aluekehityksessä kunnallista itsehallintoa edustavien maakuntien tärkein yhteistyökumppani ja vastinorganisaatio alueilla.

Kainuun liitto tukee hallitusohjelman isoa tavoitetta sujuvoittaa muun muassa lupakäytäntöjen prosesseja. Tuon tavoitteen saavuttamiseksi sekä TE-palveluita koskevan uudistuksen yhteisvaikutuksena aluehallinnon uudistus on välttämätön. On kuitenkin todettava, että valtion aluehallinnon alueellisesta läsnäolosta jää päätetyn lainsäädännön mukaisesti toimeenpantuna vakava huoli.

Kun kyseessä on elinvoiman kehittämiseen liittyvät tehtävät, paikallisten olosuhteiden tunteminen vähintään maakunnittain on valtion aluehallinnossa tärkeää. Aluehallinnon aito läsnäolo on erityisen

tärkeää erityisolosuhteiden maakunnissa, kuten itäisessä ja pohjoisessa Suomessa tai rakenteellisista haasteista kärsivissä maakunnissa.

Lainsäädännössä päätettiin uusien elinvoimakeskusten toimialueista ja toimipaikoista. Kainuun liitto ei hyväksy muodostuvaa tilannetta, jossa kaikissa maakunnissa ei vuodesta 2026 alkaen ole toimivallaltaan yhteneväisiä aluehallinnon toimipaikkoja. Kainuun liitto mielestä elinvoimakeskusten päätoimipaikoista ei olisi pitänyt säätää, vaan yhtä maakuntaa laajempien elinvoimakeskusten toimipaikkojen olisi pitänyt olla keskenään tasavertaisia.

Päätoimipaikkastatus on jo määritellyt esimerkiksi elinvoimakeskuksen ylijohtajan virkapaikan. Aiemmin julkisessa haussa olleen Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen, johon Kainuu jatkossa kuuluu, ylijohtajan virkapaikaksi oli määritelty Oulu. Tämä johtanee myös asiantuntijoiden keskittymiseen ylimmän johdon mukana. Tämä ei vastaa koko Suomen edun mukaista elinvoimapolitiikkaa. Päätoimipaikoista säätäminen ei tue modernia monipaikkaista työelämää valtionhallinnossa.

Elinvoimakeskuksilla tulee olemaan runsaasti valtakunnallisesti keskitettäviä tehtäviä. Tämä heikentää yksittäisiä elinvoimakeskuksia ja kaventaa niiden luonnetta aidosti monialaisina yksikköinä toimialueillaan. Esimerkiksi yksittäisen yrityksen näkökulmasta on vaikeaa ymmärtää, mitä palveluja hoidetaan oman toimialueen elinvoimakeskuksesta käsin aitona lähipalveluna.

Yksi uudistuksen suurimmista riskeistä Kainuun ja usean muun maakunnan näkökulmasta liittyy EU:n maaseuturahaston varojen allokaatioon. Tällä hetkellä maaseuturahaston varat allokoidaan ELY-keskuksittain, mikä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta tarkoittaa käytännössä maakunnittaista rahoituksen kohdentumista. Aluehallinnon uudistus muuttaa teknisesti kaikki maininnat ELY-keskuksista elinvoimakeskuksiksi, mikä muuttaa radikaalilla tavalla maaseuturahaston varojen kohdentamisen ja laajentaa kohdennuksen maakunnista elinvoimakeskusten kokoisille alueille. Tämä on suuri riski sille, että osa maakunnista menettää merkittävästi maaseuturahaston rahoitusta. Lainsäädäntöön olisi pitänyt kirjata, että maaseuturahaston rahoitustehtävät hoidetaan maakunnittain.

Talousarvioesityksessä vuodelle 2026 viitataan työvoimapalveluiden järjestymisvastuun siirtymiseen valtiolta kunnille. Tätä tukisi periaatteellisella tasolla rakennerahastovaroista ESR-rahoituksen viranomaistehtävien siirto elinvoimakeskuksilta maakuntien liitoille siltä osin, kun rahoituksella tuetaan työvoimapalveluiden näkökulmasta relevantteja tavoitteita.

Lainsäädännön elinvoimakeskuksia koskeissa tavoitteissa todetaan muun muassa, että elinvoimakeskusten toiminnan on tarkoitus tukea alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä yhteistyössä maakuntien liittojen kanssa. Useamman maakunnan muodostamissa elinvoimakeskuksissa tulisi huomioida maakuntien erilaisuus niin, että substanssimäärärahapäätöksissä päätettäisiin maakuntakohtaisista määrärahaziintöistä nykyistä käytäntöä laajemmin. Tällä varmistettaisiin

määrärahojen tasapuolinen käyttö. Tämä olisi erityisen tärkeää Kainuun tyypillisessä tilanteessa, jossa uuden elinvoimakeskuksen muodostavat kaksi hyvin erikokoista maakuntaa.

Kajaanissa 22.10.2025

Riikka Pirkkalainen

maakuntajohtaja

Lausunto Etelä-Savon maakuntaohjelmasta

Kainuun liitto kiittää lausuntopyynnöstä.

Etelä-Savon maakuntaohjelma ja siihen sisältyvä älykkään erikoistumisen strategia ovat kattavasti ja asiantuntevasti laadittuja. Valitut kehittämisen tavoitteet perustuvat maakunnan vahvuuksiin. Valmistelu on ollut laajasti osallistavaa.

Kainuun liitto painottaa Maakuntaohjelman kappaleessa 7 kuvattua maakuntien yhteistyön merkitystä. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen yhteistyö on merkityksellistä ja tuloksekasta. Kainuun ja Etelä-Savon maakunnilla on yhteisiä tavoitteita sekä ratkottavia haasteita jatkossakin.

vs. aluekehitysjohtaja

Anna-Riikka Karhunen

Elinkeinot ja aluekehitys -vastuualue

Kainuun liitto

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliit
to.
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-

tunnus:
2496992-
4

Lausunto Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmastaluonnoksesta

Kainuun liitto kiittää lausuntopyynnöstä.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma on asiantuntevasti laadittu, ja se vastaa hyvin toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Visio ja strategiset kehittämisteemat perustuvat maakunnan vahvuuksiin, kuten TKI-toimintaan. Ohjelman valmistelu on ollut hyvin vuorovaikutteista sidosryhmien kanssa. Ohjelman tavoitteille asetetut tavoitetasot ovat selkeitä, seurattavia ja hyvin valittuja.

Kainuun liitto korostaa maakuntaohjelmassa esitettyä näkemystä siitä, että edunvalvontaa ja yhteistyön vahvistamista pohjoisten maakuntien kesken tulee kehittää. Pohjoisilla maakunnilla on yhteisiä tavoitteita sekä ratkottavia haasteita jatkossakin.

Kainuun liitto pitää hyvänä, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman Pohjois-Pohjanmaan tavoiteltava aluerakenne 2050-yhdistelmäkartassa (kuva 4) on tunnistettu mm. rautatieyhteys Lappi-Koillismaa-Kainuu, Oulu-Kainuu liikenteen kehittämiskäytävä sekä Savon radan ja valtatie 5 käsittävä Viitoskäytävän kehittämiskäytävä. Oulu-Kainuun kehittämiskäytävä (sis. Vt 22 ja Oulu-Kainuu poikittaisrata) kattaa Kainuun ohella Pohjois-Pohjanmaalla Oulun, Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnat vaikutusalueineen. Viitoskäytävän kehittämiskäytävällä on keskeinen merkitys Pohjois-Pohjanmaan itäosassa, Koillismaalla. Kainuun liitto esittää harkittavaksi, että Oulu-Kainuun ja Viitoskäytävän kehittämiskäytävät nostetaan myös maakuntaohjelman ”Infran ja saavutettavuuden vahvistaminen kilpailukyvyyn perustana” käsittelevään Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman lukuun.

Lausunnoilla olevassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman luonnoksen Pohjois-Pohjanmaan tavoiteltava aluerakenne 2050-yhdistelmäkartassa (kuva 4) esitettyjä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan rajalle ylittäviä merkintöjä ovat mm. uusi rautatieyhteys ja kehittämiskäytävä. Kainuun liitto esittää teknisenä korjauksena maakuntaohjelmaa muutettavaksi siten, että edellä mainitut maakuntarajat ylittävät merkinnät rajoittuvat vain Pohjois-Pohjanmaan maakunnan aluerakenteen alueelle.

vs. aluekehitysjohtaja

suunnittelujohtaja

Anna-Riikka Karhunen

Sanna Schroderus

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliit
to.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

**Y-
tunnus:**

2496992
-4

Lausunto Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmaluonnoksesta

Kainuun liitto kiittää lausuntopyynnöstä.

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma on asiantuntevasti laadittu, ja se vastaa hyvin toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Maakuntaohjelman tuotannollisissa toimialoissa on monia yhteneväisyyksiä ja yhteistyömahdollisuuksia Kainuun kärkitoimialojen kanssa.

Kainuun liitto korostaa maakuntaohjelmassa esitettyä näkemystä siitä, että Itä- ja Pohjois-Suomen ylimaakunnallista ja kansainvälistä yhteistyötä tulee vahvistaa. Esimerkiksi matkailun kehittämisen lisäksi muutkin Itäisen Suomen ohjelman toimeenpanoon kuuluvat teemat vaativat jatkossa hyvin tiivistä ja tehokasta edunvalvonnan yhteistyötä maakuntien kesken erityisesti kansallisten resurssien saamiseksi ohjelman toteuttamiseen. Kainuun liitto kannattaa myös maakuntaohjelmassa esitettyä kaivannaisalan ylimaakunnallista yhteistyötä.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnilla on useita yhteisiä tavoitteita, kehitysmahdollisuuksia sekä ratkottavia haasteita jatkossakin.

vs. aluekehitysjohtaja

Anna-Riikka Karhunen

Elinkeinot ja aluekehitys -vastuualue

Kainuun liitto

aluekehityspäällikkö

Paula Karppinen

Elinkeinot ja aluekehitys -vastuualue

Kainuun liitto

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliit
to.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-

tunnus:
2496992-
4

Viite: lausuntopyyntöne 26.9.2025

Kajaanin kaupunki
Kirjaamo
kajaani@kajaani.fi
PL 133
87101 Kajaani

LAUSUNTO HARSUNLEHDON TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVAN LUONNOKSESTA

Kajaanin kaupunki on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Harsunlehdon tuulivoimapuiston osayleiskaavan luonnoksesta.

Harsunlehdon tuulivoimapuiston osayleiskaavan suunnittelualue sijaitsee noin 40 kilometriä lounaaseen Kajaanin kaupungin keskustasta ja rajoittuu eteläosastaan Vieremän kunnan rajaan. Osayleiskaavaluonnos pohjautuu aikaisemmin laadittuun Murtomäen osayleiskaavaan. Kaavaluonnoksen alue käsittää Kajaanin kaupunginvaltuuston vuonna 2016 hyväksymän Murtomäen osayleiskaavan alueen pois lukien alueen itäosa sekä lisättynä vähäisellä laajennuksella länteen ja pohjoiseen. Kaavaluonnoksen suunnittelualueen laajuus on noin 750 hehtaaria.

Kajaanin kaupunginvaltuusto hyväksyi Murtomäen tuulivoimapuiston osayleiskaavan 12.12.2016 (§ 73). Kaavasta valitettiin hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus kumosi 16.12.2019 Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ja Kajaanin kaupunginvaltuuston päätökset susiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin sisältämien epävarmuuksien vuoksi (KHO:n päätös 2255/1/18). Metsähallituksen kaavoitusaloitteen pohjalta Kajaanin kaupunginhallitus on 12.5.2020 (§ 90) päättänyt käynnistää osayleiskaavan laatimisen uudelleen. Samalla kaavan nimeksi on muutettu Harsunlehdon tuulivoimapuiston osayleiskaava. Osayleiskaava on tullut vireille Kajaanin kaupunginhallituksen päätöksellä 12.10.2021 (§ 226).

Harsunlehdon tuulivoimapuiston taustalla on Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan tuulivoima-puistohankkeelle laadittu YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely. YVA-aineisto erillisselvityksineen on muodostanut keskeisen tietopohjan Harsunlehdon

osayleiskaavan laatimiselle. Kainuun ELY-keskuksen 3.9.2021 antaman päätöksen (KAIELY/377/2021) mukaan YVA-menettelyn päivittämiseen ei ole tarvetta. Hankkeen vaikutukset arvioidaan yleiskaavoituksen yhteydessä.

Kajaanin kaupunginhallitus käsitteli osayleiskaavan kaavaluonnoksen nähtäville asettamista kokouksessaan 24.5.2022 (§ 117) ja päätti jättää asian pöydälle, kunnes kaupungin tuulivoimaohjelma on hyväksytty. Kajaanin kaupunginvaltuusto hyväksyi tuulivoimaohjelman 7.11.2022 (§ 70), jonka jälkeen Harsunlehdon kaavan valmistelua on jatkettu tuulivoimaohjelman kriteerit huomioivan hankesuunnitelman pohjalta. Kaavasuunnitelma, selvitykset ja vaikutusarvioinnit on päivitetty vastaamaan uutta hankesuunnitelmaa.

Harsunlehdon tuulivoimapuiston alueelle suunnitellaan rakennettavaksi korkeintaan 5 kpl yksikköteholtaan noin 6–10 MW ja kokonaiskorkeudeltaan 280 metrin tuulivoimalaitosta.

Sähkönsiirto tuulivoimapuistosta kantaverkkoon toteutetaan ensisijaisesti liittymällä tuulivoimapuiston poikki kulkevaan Kajave Oy:n hallinnoimaan Piiparinmäen tuulivoimapuiston 110 kV:n voimajohtoon. Voimajohtoliityntä toteutetaan Vihotintien ja johtoalueen risteykseen rakennettavalla sähköasemalla, jolle on jo rakennettu liityntäpiste Kajave Oy:n johtoa rakennettaessa. Sähköaseman yhteyteen rakennetaan sähkövarasto.

Tuulivoimapuiston rakentamisen on arvioitu alkavan vuonna 2026, jolloin tuulivoimapuisto voitaisiin ottaa käyttöön arviolta vuonna 2027–2028.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja sitä on tarkoitus käyttää tuulivoimaloiden rakentamisluvan myöntämisen perusteena. (Alueidenkäyttölaki 44 §, 77a § ja 77b §).

Osayleiskaavaluonnos

Harsunlehdon osayleiskaavaluonnoksessa on todettu Kainuun maakuntakaavoitustilanne ja käsitelty hankkeen suhdetta suunniteltuun maankäyttöön.

Osayleiskaavaluonnoksen kaava-alue sijoittuu Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle tv-5 Murtomäki. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 laatimisen yhteydessä tuulivoimaloiden alueen tv-5 Murtomäki nimeä täydennettiin Harsunlehto nimellä Kajaanin kaupungin esityksestä. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (132/1999 AKL, 32 §). Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alue ja sen raja

täsmentyvät kuntakaavassa tarkempien selvitysten ja voimalakohtaisten tarkastelujen perusteella.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 laatimisen yhteydessä maakuntakaavassa osoitettuja tuulivoimaloiden alueita koskevaa suunnittelumääräystä täydennettiin aluekohtaisten Natura 2000-verkoston alueisiin ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin sekä arvokkaaseen maisema-alueeseen kohdistuvien vaikutusten huomioimisen osalta. Koko maakuntakaava-aluetta koskevaa tuulivoimaloiden rakentamisen yleisiä suunnittelumääräyksiä täydennettiin kansalliseen turvallisuuden, voimajohtojen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksien sekä erilaisten tutka- ja radiojärjestelmiin kohdistuvien vaikutusten huomioimisen osalta. Yleisen suunnittelumääräyksen ulkopuolelle rajattiin maininnat, että tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tuulivoimalat tulee sijoittaa vedenhankinnan kannalta tärkeiden pohjavesialueiden ja harjajensuojeluohjelman alueiden ulkopuolelle. Tuulivoimamaakuntakaavan 2035 luonnoksesta saatujen palautteiden ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden perusteella annettiin uusi energian siirtoa koskeva yleinen suunnittelumääräys. Tuulivoimamaakuntakaavaa 2035 muutettiin kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen lisäämällä linnustoa koskeva tuulivoimaloiden alueiden aluekohtainen suunnittelumääräys saadun palautteen ja vaikutusten arvioinnin perusteella. Tuulivoimamaakuntakaava 2030 jää voimaan niiltä osin, kun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 ei ole osoitettu siihen muutoksia.

Osayleiskaavan jatkovalmistelussa esitetään otettavaksi huomioon ja tarpeellisin osin lisättäväksi ja käsiteltäväksi kaavaselostuksen kohdassa "Hankkeen suhde suunniteltuun maankäyttöön" Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen koko maakuntakaava-alueelle annetut yleiset suunnittelumääräykset.

Osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksessa todetaan, että KHO:n päätös ei estä kaavan laatimista uudelleen, mutta KHO:n päätös tulee huomioida kaavoituksessa täydentämällä susia koskevia selvityksiä ja vaikutusten arviointeja ja tarkistaa tarvittaessa kaavan sisältöä susien huomioimisen osalta. Aiempaan kaavaprosessiin nähden alueen susista on nyt saatu Luonnonvarakeskukselta kaavoitustyötä varten merkittävästi tarkemmat ja kattavammat tiedot, joiden pohjalta vaikutusten arviointi ja kaava on mahdollista laatia perusteellisemmin.

Osayleiskaavan laatimisen yhteydessä on hyödynnetty ja täydennetty aiemmin laadittuja selvityksiä ja vaikutusarviointeja. Melu-, välke- ja maisemamallinnukset on päivitetty vastaamaan tarkistettua hankesuunnitelmaa. Alueen susista saatujen aiempaa merkittävästi tarkempien ja kattavampien tietojen pohjalta on laadittu erillinen susivaikutusten arviointi. Osayleiskaavatyössä on myös tarkasteltu kattavalla

tavalla vaikutuksia ekologisiin yhteyksiin ja yhteisvaikutuksia lähialueen tuulivoimahankkeiden ja muiden hankkeiden kanssa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa osayleiskaavaluonnokseen.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Kajaanin kaupunki, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto

Kauppakatu 1

87100 Kajaani

040 722 0900

<https://kainuunliitto.fi>

2496992-4